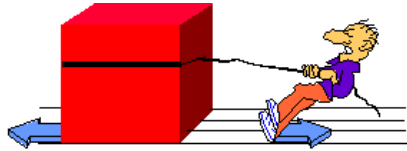

ΤΡΙΒΗ

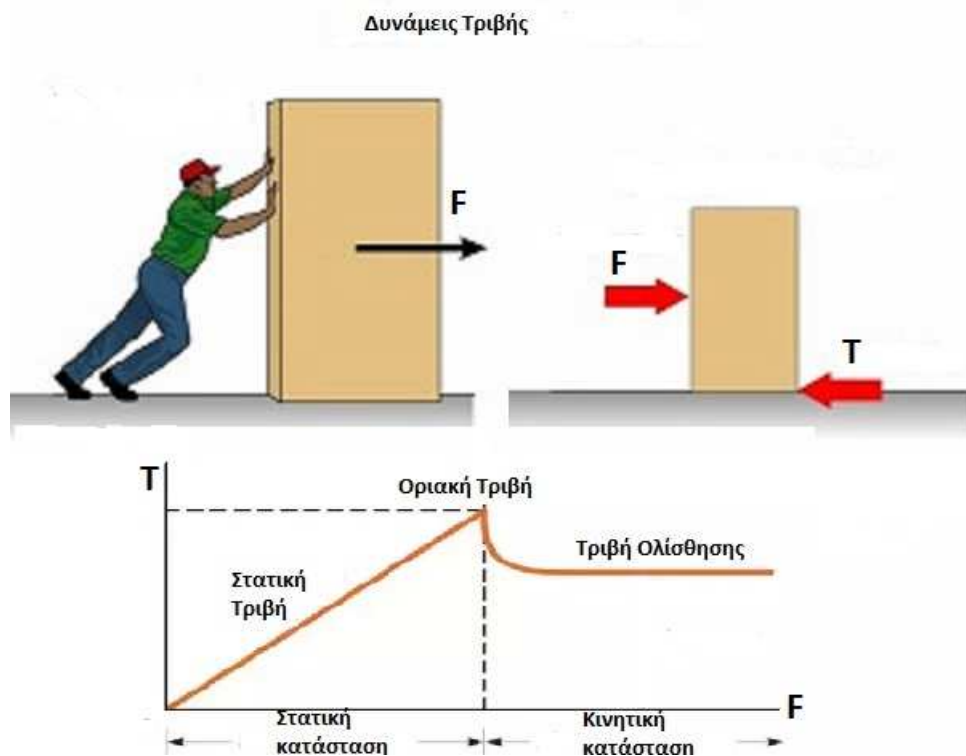

Λίγα στοιχεία για την τριβή:

-Στατική τριβή:

- Η δύναμη της στατικής τριβής αναπτύσσεται όταν δύο αντικείμενα, που βρίσκονται σε επαφή, τείνουν να κινηθούν το ένα σε σχέση με το άλλο αλλά δεν κινούνται. Δηλαδή βρίσκονται σε σχετική ισορροπία.

-Οριακή τριβή (ή μέγιστη στατική τριβή):

- Όταν η δύναμη F που προσπαθεί να κινήσει ένα σώμα πάρει τιμή για την οποία είναι έτοιμο να ολισθαίνει το σώμα, τότε ακόμη τα σώματα βρίσκονται σε σχετική ισορροπία και

$$\Sigma F_{x, \text{υπόλοιπες}} = T_{\sigma, \text{max}} = \mu_{\sigma} N$$

Όπου μ_{σ} ο συντελεστής στατικής τριβής, ο οποίος είναι καθαρός αριθμός.

(την τιμή της στατικής τριβής την υπολογίζουμε πάντα από τη συνθήκη ισορροπίας: $\Sigma F_x = 0$ οπότε $T_{\sigma} = \Sigma F_{x, \text{υπόλοιπες}}$)

$$0 \leq T_{\sigma} \leq T_{\sigma, \text{max}}$$

-Τριβή ολίσθησης:

- Η τριβή ολίσθησης είναι μικρότερη της μέγιστης στατικής τριβής δηλ.

$$T_o < T_{\sigma, \text{max}}$$

- $T_o = \mu N$ όπου μ : ο συντελεστής τριβής ολίσθησης και N η κάθετη δύναμη

Η κάθετη δύναμη N υπολογίζεται πάντα από την συνθήκη ισορροπίας στον άξονα y και ΔΕΝ ισούται πάντα με το βάρος.

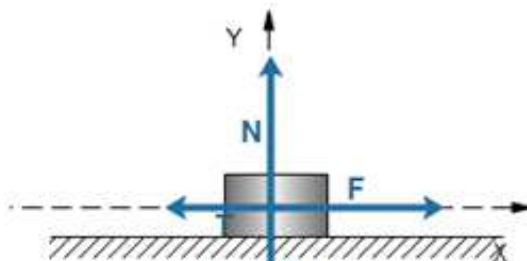
$$\Sigma F_y = 0 \Rightarrow \text{ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ } N$$

Παραδείγματα υπολογισμού της N

A. Σώμα σε οριζόντιο επίπεδο με οριζόντια δύναμη F

Ισορροπία στον άξονα y (1ος νόμος Newton)

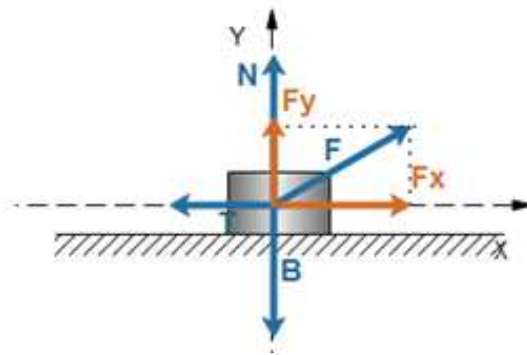
$$\Sigma F_y = 0 \Rightarrow N - B = 0 \Rightarrow N = B$$

B. Σώμα σε οριζόντιο επίπεδο με πλάγια δύναμη F

Ισορροπία στον άξονα y (1ος νόμος Newton)

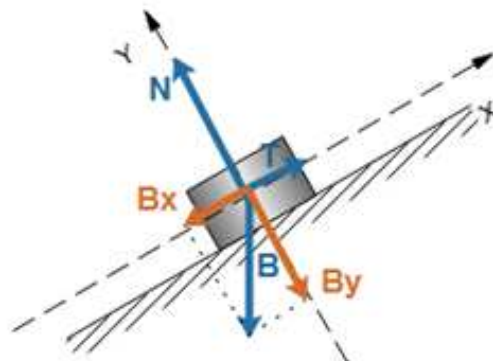
$$\Sigma F_y = 0 \Rightarrow N + F_y - B = 0 \Rightarrow N = B - F_y$$

Γ. Σώμα σε κεκλιμένο επίπεδο

Ισορροπία στον άξονα y (1ος νόμος Newton)

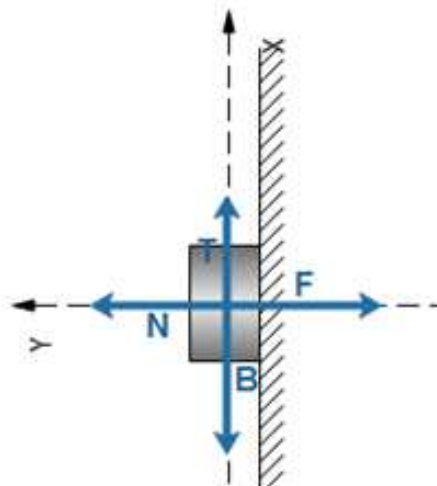
$$\Sigma F_y = 0 \Rightarrow N - B_y = 0 \Rightarrow N = B_y$$

Δ. Σώμα σε κατακόρυφο επίπεδο

Ισορροπία στον άξονα y (1ος νόμος Newton)

$$\Sigma F_y = 0 \Rightarrow N - F = 0 \Rightarrow N = F$$

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (από Τράπεζα Θεμάτων)

1. (14843) Κιβώτιο μάζας 10Kg βρίσκεται σε οριζόντιο δάπεδο. Με τη βοήθεια δυο σκοινιών ασκούνται στο κιβώτιο δυο δυνάμεις, όπως δείχνονται στη διπλανή εικόνα, με μέτρα $F_1 = 25\text{N}$ και $F_2 = 5\text{N}$.

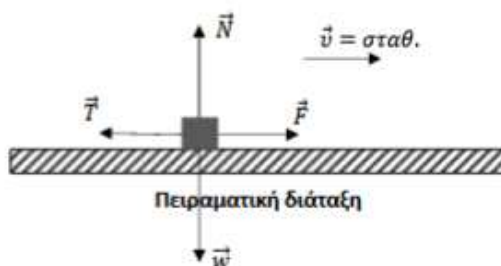
A. Από τις παρακάτω τρεις προτάσεις να επιλέξετε την επιστημονικά ορθή:

Αν το κιβώτιο κινείται ευθύγραμμα και ομαλά τότε η τριβή ολίσθησης που ασκείται στο κιβώτιο από το δάπεδο είναι:

- (α) 20N
(β) 30N
(γ) 40N

B. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

2. (13790) Για τις ανάγκες μίας εργαστηριακής άσκησης χρησιμοποιείται η πειραματική διάταξη του σχήματος.

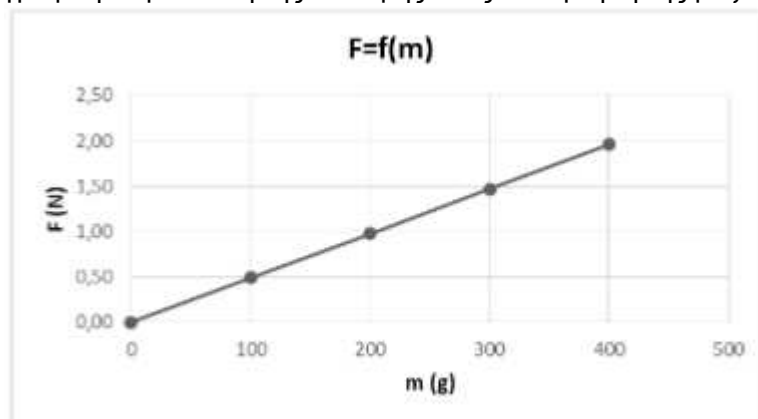

$m(\text{g})$	$F(\text{N})$
100	0,49
200	0,98
300	1,47
400	1,96

Πίνακας Τιμών

Το ομογενές σώμα Σ τίθεται επαναληπτικά σε κίνηση πάνω σε οριζόντιο πάγκο εργασίας, δεχόμενο κάθε φορά κατάλληλη σταθερή οριζόντια δύναμη F , ώστε να εκτελεί ευθύγραμμη ομαλή κίνηση. Σε κάθε δοκιμή προστίθενται στο Σ βαρίδια, με αποτέλεσμα η μάζα του να μεταβάλλεται. Πριν από κάθε δοκιμή το Σ ζυγίζεται και στη συνέχεια μετρείται, με κατάλληλο αισθητήρα δύναμης, η σταθερή δύναμη F που εξασφαλίζει την ευθύγραμμη ομαλή κίνηση.

Τα αποτελέσματα των μετρήσεων απεικονίζονται στο πίνακα τιμών με βάση τις οποίες κατασκευάστηκε η γραφική παράσταση της δύναμης F ως συνάρτηση της μάζας του Σ .

Γραφική Παράσταση

Δίνεται η τιμή της επιτάχυνσης της βαρύτητας ίση με $g = 9,8\text{ m/s}^2$

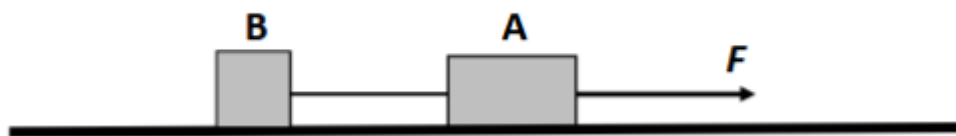
A. Να επιλέξετε την σωστή απάντηση.

Αν σε όλες τις δοκιμές ο συντελεστής τριβής ολίσθησης μεταξύ Σ και πάγκου εργασίας είναι ίδιος, η τιμή του είναι ίση με :

- α) $0,5$,   β) $0,05$,   γ) Δεν επαρκούν τα δεδομένα για να την υπολογίσουμε.

B. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

3. (14388) Στο οριζόντιο επίπεδο του σχήματος ηρεμούν δυο σώματα A και B με μάζες $M = 3 \text{ kg}$ και $m = 1 \text{ kg}$ αντίστοιχα, τα οποία είναι δεμένα μέσω αβαρούς μη εκτατού νήματος. Ένα παιδί, κάποια στιγμή που θεωρούμε $t = 0 \text{ s}$, τραβάει το σώμα A, ασκώντας του οριζόντια δύναμη μέτρου $F = 28 \text{ N}$, όπως στο σχήμα. Τα σώματα ολισθαίνουν στο οριζόντιο επίπεδο. Ο συντελεστής τριβής ολίσθησης κάθε σώματος με το οριζόντιο επίπεδο είναι $\mu = 0,5$. Δίνεται : $g = 10 \text{ m/s}^2$.

α. Να μεταφέρετε το σχήμα στο γραπτό σας και να το συμπληρώσετε με τις δυνάμεις που ασκούνται σε κάθε σώμα.

Να υπολογίσετε:

β. Την επιτάχυνση που αποκτούν τα σώματα.

γ. Την τάση του νήματος που ασκείται σε κάθε σώμα.

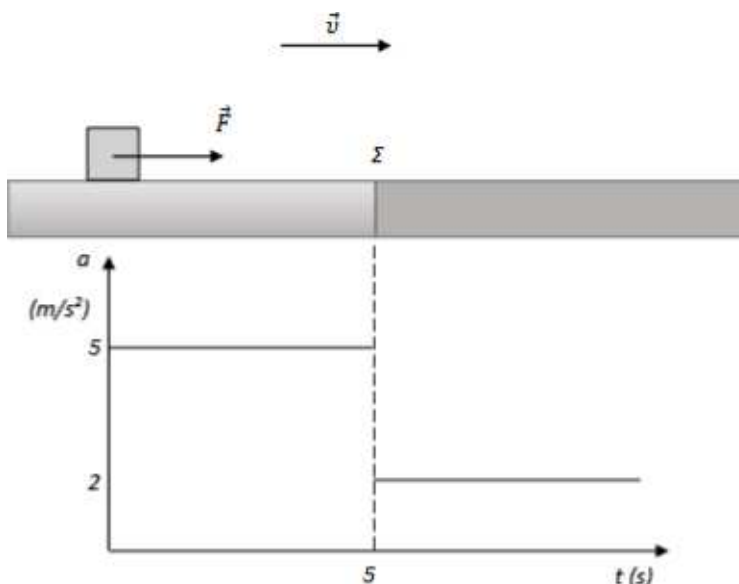
δ. Τη χρονική στιγμή $t_1 = 4 \text{ s}$ το νήμα που ενώνει τα δύο σώματα κόβεται, ενώ η δύναμη μέτρου $F = 28 \text{ N}$ συνεχίζει να ασκείται στο σώμα A.

i) Ποιο είναι το είδος της κίνησης που εκτελεί το κάθε σώμα, αφού κοπεί το νήμα; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

ii) Να υπολογίσετε την ταχύτητα του σώματος B την χρονική στιγμή $t_2 = t_1 + 1,6 \text{ s}$.

[β. $a = 2 \text{ m/s}^2$, γ. $T = T' = 7 \text{ N}$, δ. ii. $u = 0 \text{ m/s}$]

4. (13591) Συμπαγής και ομογενής κύβος, μάζας $m = 2 \text{ kg}$, ηρεμεί σε οριζόντιο επίπεδο. Το επίπεδο χωρίζεται σε δύο περιοχές (επιφάνειες) διαφορετικής υψής οι οποίες είναι τοποθετημένες όπως στο σχήμα (σημείο Σ = σημείο αλλαγής υψούς). Τη χρονική στιγμή $t = 0 \text{ s}$ ασκείται πάνω στον κύβο σταθερή δύναμη F παράλληλη προς το επίπεδο. Η μεταβολή του μέτρου της επιτάχυνσης του κύβου ως προς το χρόνο παριστάνεται στο διάγραμμα (Το διάγραμμα ισχύει για όσο χρονικό διάστημα ασκείται η δύναμη F). Δίνεται : $g = 10 \text{ m/s}^2$.

α. Με βάση το διάγραμμα διερευνήστε αν υπάρχει τριβή από το δάπεδο προς τον κύβο για την περιοχή που ξεκινάει μετά το σημείο Σ . Σε καταφατική περίπτωση, υπολογίστε τον αντίστοιχο συντελεστή τριβής (θεωρήστε ότι στατική τριβή και τριβή ολίσθησης είναι ίσες).

Ο συντελεστής τριβής μεταξύ του κύβου και της επιφάνειας που τελειώνει στο σημείο Σ είναι $\mu = 0,2$. Το διάγραμμα δείχνει τη χρονική στιγμή που ο κύβος αλλάζει επιφάνεια (διακεκομμένη γραμμή $t = 5 \text{ s}$).

β. Να υπολογίσετε την τιμή της ταχύτητας του κύβου τη χρονική στιγμή που διέρχεται από το σημείο Σ καθώς και μετά από 5 s κίνησης στην δεύτερη επιφάνεια.

γ. Πόση απόσταση διανύει ο κύβος για το χρονικό διάστημα από 0 s μέχρι 10 s ;

δ. Αν τη χρονική στιγμή $t' = 10 \text{ s}$ παύει να ασκείται η δύναμη F, ποια χρονική στιγμή θα ακινητοποιηθεί ο κύβος και πόσο θα έχει μετατοπιστεί από την αρχική του θέση.

[α. $\mu' = 0,5$, β. $u_{\Sigma} = 25 \text{ m/s}$, $u = 35 \text{ m/s}$, γ. $S = 212,5 \text{ m}$, δ. $t = 17 \text{ s}$, $S = 335 \text{ m}$]